

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART PÕHJA-PÄRNUMAA VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	PÕHJA-PÄRNUMAA VALD
TEEKAAARDI KOOSTAJA	Keskkonnaspetsialist Kersti Tammiksaar
TOIMETAJAD	Tarmo Tuisk, Ulrika Hurt
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajanduslane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	10
LISA 3. KOV POOLNE LISAINFO MAAKONDLIKU TAUSTA OSAS.....	12

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

Mõned probleemid, mida võiks ringmajanduse abil vallas lahendada:

- suurimaks probleemiks jäätmemajanduse valdkonnas on ehitusjätmete kogumine ja taaskasutus;
- puudulik on info tekkivate jäätmete kohta, st kus ja kellele üle jäävad ja kes võiks neid taaskasutada.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

EDENDAMIST VAJAVAD KÕIK LOETLETUD TEEMAD:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusala teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

EDENDAMIST VAJAVAD KÕIK LOETLETUD TEEMAD:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

Rakendamisel praktikad:

- kahes jäätmejaamas võetakse vastu kasutatud mööblit ja rõivaid teisele ringile saatmiseks;
- energia- ja kliimakavad on vastu võetud, sh valdadel on ühine KEKK;
- varem toimis Tootsi aiand, mis kasutas jääksoojust
- Pärnumaa Arenduskeskuses toimuvad korra kuus rohekolmapäevad, on valitud välja ja koolitatud 25 *zero-waste* saadikut küsimustes, kuidas kogukonnapõhiselt materjale ringlusse võtta.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Eesmärgid jäätmemajanduse valdkonnas:

- vähemalt baastaseme saavutamine kõikides minuomavalitsus.ee jäätmemajanduse näitajates;
- ehitus- ja lammutusjäätmete müügiplatvorm;
- biojäätmete väärimine maakonna piires;
- korraldatud jäätmeveo maakondlikult organiseerimine.

Soovitavad tegevused:

- maakondlik spetsialist keskkonnahoidlike riigihangete toetamiseks;
- kogukondliku konsensuse saavutamine rohepöörde teemade osas;
- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine);
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel.

PRIORITEETSEMAD HUVIVALDKONNAD:

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus
- avalike hoonete ja tee-ehituse rohehanked

Ringmajandusalane teavitustegevus

- "ringmajanduse saadikud" ettevõtetesse

Jäätmemajanduse edendamine

- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine)
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel

Keskkonnanuhtimissüsteemide rakendamine

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Turbatootmisega seotud teemad:

- turbatootmise vähendamine, sh ekspordi vähendamine;
- turba suurem väärindamine.

MUUD TEEMAD:

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine.
- algatatud on 2 biogaasi tootmisega seonduvat projekti koos tanklate rajamise detailplaneeringut farmide juurde.

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- olulusringi hindamise rakendus ettevõtetele
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused – mobiilsed koostöös lähivaldadega
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- ringse piirkonna projekt

Uenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Tänavavalgustuste rekonstrueerimine ja uute rajamine keskkonnasäästlike valgustitega		Alanud projekt, jätkub lähitulevikus
Jätkuvad KIK-i projektide raames jäätmete kogumisringid - (ohtlikud jäätmed, asbesti sisaldavad jäätmed, elektroonika)		Pidevalt toimuv

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
KOV kavandab seoses Sopi-Tootsi tuulepargi ja päiksepargi rajamisega taastuveni energiaga Tootsi tööstusküla		Lähitulevikus

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Biogaasi tootmisega seotud projektide arendused (nt Sopi-Tootsi).

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- jäätmekäitlusloa hankimine on ettevõtja jaoks sageli keeruline. Näiteks haljastusjätmete kompostimiseks on vaja jäätmekäitlusluba, kuid see on liiga suur administratiivne koormus.

ETTEPANEKUD PUUDUVATE VÕI MUUTMIST VAJAVATE ÕIGUSAKTIDE OSAS

- riigi poolt oleks abiks juhendid ja hea praktika keskkonnahoidlike riigihangete kohta.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Edasijõudnu - jäätmekavas on seatud mõõdetavad arengueesmärgid jäätmete liigiti kogumise kohta, mõeldud läbi, kuidas kaasatakse protsessi inimesi ning kuidas tõsta elanike teadlikkust. Vastu võetud 2022.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Eeskujulik - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames on liigiti kogumine (lisaks segaolmejäätmetele vanapaber, bio- ja suurjäätmed) kõigile jäätmevaldajatele kohustuslik.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Baastase - lepingud kõigi kolme taaskasutusorganisatsiooniga (Tootjavastutusorganisatsioon OÜ, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ, Eesti Pakendiringlus).

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Eeskujulik - on nõutud, et vähemalt 50% jäätmeveo raames kogutud jäätmetest on võetud ringlusse. 2025 55%.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Eeskujulik - on olemas pakendite kohtkogumine. Lisaks avalikele konteineritele ka korraldatud veo raames kohtkogumine.

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Eeskujulik - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt järgmised jäätmed liigiti: segaolme, paber-, bio-, pakend- ning suurjäätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Baastase - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 24 tundi.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Eeskujulik – on loodud võimalused asjade korduskasutusse suunamiseks (tooted või tootekomponendid, mis ei veel jäätmeteks muutunud). Korduskasutus tähendab, et asja kasutatakse uuesti selle esialgsel otstarbel, seega aitab korduskasutus jäätmeteket vähendada või vältida. Korduskasutussüsteemi näide on mööbli või riiete viimine taaskasutuspooidesse.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujustest?

Baastase - Omavalitsuse veebilehel või viitena jäätmevedaja kodulehele on leitavad hinnainfo ja asukohad, kus saab liigiti kogutud jäätmeid üle anda.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuvenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuvenergiaalaid?

Edasijõudnu - omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on eraldi käsitletud taastuvenergiaalaid - Päikese ja tuuleparkide eriplaneeringud.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik – viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, kooluts, infotund või kampaania aastas.

LISA 3. KOV POOLNE LISAINFO MAAKONDLIKU TAUSTA OSAS

Pärnu maakonnal on olemas Kliimakava aastani 2030, milles on eraldi välja toodud ka valdade tegevused.

PÕHJA-PÄRNUMAA VALLA TEGEVUSED VALDKONNITI, MIS LÄHEVAD KA ARENGUKAVASSE:

I Energeetika

- Menetleda taastuenergiaplaneeringuid.
- Viia kaugküttesüsteemid pikemas perspektiivis üle biokütustele.
- Menetleda biotehaste detailplaneeringuid.
- Määratleda suuremate päikeseparkide rajamise üldised tingimused üldplaneeringus.
- Koostada märgalade taastamise näidisplaneering turbaalade kasutuseks ja CO₂ sidumiseks WaterLANDS projekti raames Lavassaares. Laiendada selle pilootprojekti najal märgalade taastamist.
- Luua tuuleparkidest eraldi ühendused omatarbeliseks elektrienergia kasutamiseks. Leppida arendajatega kokku lepingute tingimused.

II Taristu, hooned ja liikuvus

Hooned

- Rekonstrueerida koolid ja lasteaiad (CO₂ vähendamine, teha pelletiküttele või teistele kütteallikatele ülemineku tasuvuse hinnang).
- Rekonstrueerimiste käigus minna CO₂ emiteerivatelt fossiilsetelt kütustelt üle taastuvküttele.
- Hinnata ja korrastada munitsipaalhoonete kasutust.
- Taotleda riigilt renoveerimistoetuse tingimuste täpsustamist madalama kinnisvarahinnaga piirkondadele. Soodustada järkjärgulist renoveerimist ja päikeseparkide rajamist.
- Nõustada ja toetada korteriühistuid korterelamuid energiatõhusamaks renoveerima (info levitamine). Korraldada vallavalitsuse ja SAPA initsiatiivil renoveerimiskoosolekuid. Aidata elanikel korterelamute ja väikeelamute toetuse jaoks vajalikke tehnilisi konsultante leida.

Liikuvus

- Rajada kergliiklusteed vastavalt arengukavale.
- Rajada Vändra bussijaam koostöös PÜTKiga.
- Rajada ootepaviljone koos valgustuse jm taristuga.
- Remontida ja rajada kõnniteid Vändras, Pärnu-Jaagupis ja Tootsis.
- Integreerida koolibussiliinid PÜTKi liinivõrku. Seniks viia läbi hange koolibussiliinide teenusele.
- Kasutada valla sõidukipargis madalaheitelisi autosid, sh elektriautosid.
- Rajada elektrilaadimispunkte avalike hoonete juurde ja keskuskohtadesse.

III Ringmajandus ja biomajandus

- Arendada edasi Vändra, Pärnu-Jaagupi jäätmejaamu ja jäätmepunkte.
- Levitada oskusteavet siidri jm mahlatootmise jäätmete käitlemiseks (kompostida kohapeal).
- Hankida kiirkompostreid.
- Hankida tekstiilikonteinereid.

IV Maakasutus ja planeerimine

- Kehtestada uus üldplaneering (2023 I pa), seades üldised tingimused tuuleparkidele, päikesejaamadele jt energiarajatistele.
- Täpsustada üldplaneeringus rohevõrgustiku kasutustingimusi, sh RB koridori ökoduktide rajamiseks.
- Koostada nädisplaneering Lavassaares WaterLANDS projekti raames ning rakendada meetodikat ja lahendusi turbamaardlates.
- Integreerida erinevaid taastuvenegiarajatisi, et vältida uute planeeringute vajadust ja arendamise viivitusi menetlustes.
- Arendada edasi kraavidega sadevete ärajuhtimist elamualadel (imbväljakute võimalus).

V Kliimamuutustega kohanemine

- Tagada varuveevarustus vee-ettevõtte MAKO generaatoritega.
- Tõsta inimeste teadlikkust kliimarisikide osas.